

SPIS TREŚCI

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

Anna Ozga – Etap edukacji a szanse na wsparcie w ocenie nauczycieli realizujących specjalne potrzeby edukacyjne uczniów

3

Karol Bidziński – Związek między oceną wsparcia zawodowego uzyskiwanego przez nauczycieli a ich opiniami na temat odczuwanych trudności w realizacji specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów

8

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Józef Górniewicz – Centra Nauki jako nowa oferta edukacji pozaszkolnej uzupełniająca kształcenie formalne

15

EDUKACJA ZDROWOTNA

Anna Kot – Uczniowskie konceptualizacje zagadnień bioetycznych w kontekście edukacji biologicznej w szkole ponadgimnazjalnej

20

Anna Baruch – Komunikacja między wybranymi podmiotami w procesie leczenia i zapobiegania niepłodności. Kontekst społeczno-edukacyjny problemu

25

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Bernadeta Szczupał – Ubezwłasnowolnienie w świetle postanowień *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*

31

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Anita Jesiołowska-Rygas, Andrzej Rygas – Nauczyciele i studenci edukacji wczesnoszkolnej wobec realizacji zadań w obszarze szkolnego wychowania fizycznego w Kaliszu – doniesienie z badań

35

Magdalena Wędzińska – Postawy uczniów szkół integracyjnych wobec niepełnosprawnych ruchowo rówieśników

41

Marzena Szymańska-Kudelska – Rola szkoły w procesie inkluzji społecznej młodzieży z problemami wychowawczymi i zagrożonej niedostosowaniem społecznym (na przykładzie uczniów Gimnazjum nr 15 w Toruniu)

46

WKŁADKA METODYCZNA

Teresa Banas-Kobylarska – Projekt edukacyjny o Unii Europejskiej jako element edukacji europejskiej w gimnazjum

1

Streszczenia artykułów w języku angielskim i polskim są zamieszczone na stronie internetowej: www.weakapit.pl

CONTENT

PROBLEMS OF THE SCHOOL FUNCTIONING

Anna Ozga – Stage of education versus chances for support from the perspective of the teachers addressing special educational needs of the students

3

Karol Bidziński – The relation of the evaluation of professional support obtained by teachers and their opinions on experienced difficulties in the execution of special educational needs of the students

8

CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEMS

Józef Górniewicz – Science Centre as a new offer extracurriculum supplemented the formal education

15

HEALTH EDUCATION

Anna Kot – Pupils' conceptualizations of bioethical issues in perspective of biology education in secondary school

20

Anna Baruch – The communication between entities of choice in the process of infertility prevention and treatment. Social and educational context of the problem

25

PROBLEMS OF SPECIAL PEDAGOGY

Bernadeta Szczupał – The institution of incapacitation in the *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*

31

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

Anita Jesiołowska-Rygas, Andrzej Rygas – Teachers and students of early childhood education to the implementation of tasks in the area of school physical education in Kalisz – research report

35

Magdalena Wędzińska – Attitudes of inclusive schools' students towards their physically disabled peers

41

Marzena Szymańska-Kudelska – The role of school in the process of social inclusion of young people with behavioural problems and at risk of social maladjustment. The case study of The Lower Secondary School No 15 in Toruń

46

METHODOLOGICAL ATTACHMENT

Teresa Banas-Kobylarska – Educational project about the European Union as an element of European education in secondary schools

1

Polish and English versions of abstracts are available here: www.weakapit.pl

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z roku 2015 jest zamieszczona na stronie 51 oraz na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Kazimierz Denek, Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Czesław Kosakowski, Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomrya (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrzęb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

Anna Ozga

Etap edukacji a szanse na wsparcie w ocenie nauczycieli realizujących specjalne potrzeby edukacyjne uczniów

Streszczenie: Przedstawione badania nauczycieli województwa świętokrzyskiego, podejmujących kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ujawniły zapotrzebowanie na wsparcie w kontekście możliwości korzystania z niego, pokazały zatem potencjalne szanse respondentów na uzyskanie potrzebnej im pomocy.

Generalnie w opiniach badanych nauczycieli dostępność wsparcia jest mniejsza niż zgłaszane przez nich potrzeby pomocy. Jeśli chodzi o opisywane w tekście formy wsparcia: materialnego, instrumentalnego, emocjonalnego, informacyjnego i duchowego, to największe możliwości na pozyskanie go zaobserwowano dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i ponadgimnazjalnej. Natomiast korzystanie z różnych źródeł wsparcia (pedagoga szkolnego, specjalnego, pedagoga terapeuty, psychologa, logopedy, lekarza pediatry, dyrektora placówki i kolegi nauczyciela) jawi się jako najłatwiejsze dla nauczycieli realizujących swoje zawodowe zadania jednocześnie na pierwszym, drugim i trzecim etapie edukacji oraz dla respondentów zatrudnionych w przedszkolach.

Słowa kluczowe: wsparcie, formy wsparcia, źródła wsparcia, nauczyciele województwa świętokrzyskiego, uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

*

Karol Bidziński

Związek między oceną wsparcia zawodowego uzyskiwanego przez nauczycieli a ich opiniami na temat odczuwanych trudności w realizacji specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów

Streszczenie: Polski system oświaty stoi przed poważnym zadaniem pełniejszego włączenia się w ogólnoswiatowy ruch tworzenia szkoły przyjaznej i otwartej dla wszystkich uczniów, bez względu na ich stan sprawności psychofizycznej, społecznego pochodzenia, czy też inne właściwości generujące specjalne potrzeby edukacyjne. Zasadniczą siłą zdolną do zapewnienia w przestrzeni edukacyjnej bezpiecznego i wartościowego miejsca dla wszystkich uczniów, z uwzględnieniem ich różnorodności, są nauczyciele. Spotkanie z różnorodnością uczniów i ich indywidualnymi potrzebami stanowi dla nauczycieli trudne, ale i niezwykle twórcze wyzwanie. Ważne, aby wesprzeć ich w realizacji tych społecznie istotnych działań. W artykule zaprezentowano wyniki badań przeprowadzonych w grupie 405 nauczycieli. Celem badań było poznanie zakresu i natężenia odczuwanych przez respondentów trudności związanych z wykonywaniem zadań służących realizacji specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów. Badani oceniali także różne aspekty wsparcia społecznego niezbędnego w realizacji tych zadań, nasilenie zapotrzebowania na wsparcie, jego dostępność i efektywność. W badaniach poszukiwano korelacji między tymi zmiennymi.

Słowa kluczowe: specjalne potrzeby edukacyjne, wsparcie dla nauczycieli

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Józef Górniewicz

Centra Nauki jako nowa oferta edukacji pozaszkolnej uzupełniająca kształcenie formalne

Streszczenie: W artykule przedstawia się założenia ideowe oraz funkcje centrów nauki. W Polsce modelowo działa „Centrum Nauki Kopernik” w Warszawie. W dużych miastach kraju powstają nowe ośrodki. Pełnią one różne funkcje: edukacyjne, społeczne, kompensacyjne, rozwojowe i metropolitarne.

Słowa kluczowe: centrum nauki, warszawskie „Centrum Nauki Kopernik”, funkcje edukacyjne i społeczne centrów nauki

EDUKACJA ZDROWOTNA

Anna Kot

Uczniowskie konceptualizacje zagadnień bioetycznych w kontekście edukacji biologicznej w szkole ponadgimnazjalnej

Streszczenie: Wraz z rozwojem nauk biomedycznych w latach 70. wyodrębniła się z etyki nowa gałąź nauki – bioetyka, zajmująca się etycznymi aspektami badań naukowych w zakresie biotechnologii i medycyny. Edukacja biologiczna w szkole ponadgimnazjalnej, podążając za rozwojem nauk biomedycznych, obejmuje swym zakresem również te kwestie, które wiążą się z ich najnowszymi osiągnięciami, a tym samym dotyka problematyki bioetycznej.

W artykule przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych w oparciu o schemat fenomenograficzny. Podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie: Jakie znaczenia moralne nadawane są zagadnieniom bioetycznym przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych? Przeprowadzone analizy pozwoliły na wyróżnienie czterech kategorii opisu tychże znaczeń, które zostały następująco nazwane: 1) egoizm etyczny i racjonalny, 2) utilitaryzm moralny, 3) prawo przyrody, 4) „wyparcie” znaczeń moralnych.

Słowa kluczowe: kształcenie bioetyczne, zagadnienia bioetyczne, badania fenomenograficzne

*

Anna Baruch

Komunikacja między wybranymi podmiotami w procesie leczenia i zapobiegania niepłodności. Kontekst społeczno-edukacyjny problemu

Streszczenie: Przedmiotem rozważań w niniejszym artykule są rodzaje komunikacji, które mogą i które pojawiają się na pięciu płaszczyznach w profilaktyce i leczeniu problemu społecznego, jakim jest niepłodność.

Pierwsza omawiana płaszczyzna dotyczy sposobu komunikacji już na poziomie nauczyciel - uczeń. Druga odnosi się do relacji między przedstawicielami służby zdrowia a osobami leczącymi się z powodu niepłodności. Kolejna, bardzo ważna, dotyczy jakości komunikacji między samymi partnerami starającymi się potomstwo. Czwarta dotyczy relacji w przekazywaniu informacji przez partnerów o swojej niepłodności osobom znaczącym

(rodzynie, przyjacielom) i nieznaczącym. Piąta omawiana przez autora płaszczyzna opisuje komunikację między osobami z problemem niepłodności a opinią społeczną, Kościołem i politykami tworzącymi prawo.

Słowa kluczowe: komunikacja, niepłodność, niezamierzona bezdzietność, *in vitro*

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Bernadeta Szczupał

Ubezwłasnowolnienie w świetle postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych

Streszczenie: Instytucja ubezwłasnowolnienia jest postrzegana w kontekście zapewnienia wsparcia prawnego dla osób, które ze względu na swój stan zdrowia i inne okoliczności tego wymagają. W artykule przedstawiam wybrane przesłanki ubezwłasnowolnienia jako ochrony praw osób z niepełnosprawnością intelektualną według postanowień Konwencji oraz zakres ich realizacji w Polsce. Ukazuję, że kształt instytucji ubezwłasnowolnienia w Polsce pozostaje w sprzeczności z założeniami art. 12 Konwencji. Przedstawiam złożone przy ratyfikacji oświadczenie interpretacyjne dotyczące art. 12 Konwencji. Wobec krytycznych uwag środowisk wspierających osoby z niepełnosprawnością intelektualną stosowana formuła ubezwłasnowolnienia rzadko stanowi dostosowaną do potrzeb danej osoby formę ochrony, natomiast często pozbawia ją godności oraz adekwatnych do stopnia rozwoju możliwości prawnych autonomicznego decydowania o sobie.

Słowa kluczowe: Ubezwłasnowolnienie częściowe i całkowite, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Anita Jesiołowska-Rygas, Andrzej Rygas

Nauczyciele i studenci edukacji wczesnoszkolnej wobec realizacji zadań w obszarze szkolnego wychowania fizycznego w Kaliszu – doniesienie z badań

Streszczenie: W procesie edukacyjnym dziecka okres wczesnoszkolny jest szczególnie ważny dla rozwoju dziecka. Spośród wielu obszarów wiedzy przewidzianych nauczaniem na tym etapie bardzo istotnym ze względu na prawidłowy rozwój psychomotoryczny dziecka jest edukacja fizyczna. Zadaniem tego obszaru jest możliwie jak najlepsze przygotowanie uczniów do aktywnego przyszłego uczestnictwa w kulturze fizycznej. By efektywnie i skutecznie zaspokoić potrzebę „głodu ruchu dziecka” i właściwie stymulować rozwój organizmu dziecka rolą specjalistów wczesnoszkolnych jest kierowanie tym procesem w sposób świadomy i przemyślany. Zrealizowane badania i dokonane ekspertyzy przez znawców tematu w tym zakresie wskazują na ważne aspekty w realizacji tego obszaru edukacji.

Słowa kluczowe: Edukacja wczesnoszkolna, pedagogika wczesnoszkolna, edukacja fizyczna, korelacja przedmiotowa, podstawa programowa z wychowania fizycznego

*

Magdalena Wędzińska

Postawy uczniów szkół integracyjnych wobec niepełnosprawnych ruchowo rówieśników

Streszczenie: Tekst ten poświęcony jest problematyce postaw uczniów szkół integracyjnych wobec niepełnosprawnych ruchowo rówieśników. Badania prowadzone były na grupie uczniów szkoły integracyjnej, a następnie porównywane z wynikami, jakie uzyskali uczniowie szkoły masowej. Porównywano różnice w zakresie adekwatności oceny możliwości niepełnosprawnych ruchowo rówieśników, oceny ich fizyczności a także chęci do podejmowania kontaktów i współpracy oraz akceptacji wobec rówieśników z niepełnosprawnością ruchową. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, iż uczęszczanie do szkoły integracyjnej współwystępuje większą akceptacją rówieśników z niepełnosprawnością ruchową oraz trafniejszą oceną ich możliwości.

Słowa kluczowe: postawy, szkoła integracyjna, szkoła masowa, niepełnosprawni ruchowo

*

Marzenna Szymańska-Kudelska

Streszczenie: Rola szkoły w procesie inkluzji społecznej młodzieży z problemami wychowawczymi i zagrożonej niedostosowaniem społecznym na przykładzie uczniów Gimnazjum nr 15 w Toruniu

Streszczenie: Rosnące tempo życia, przemiany w życiu społecznym, konsumpcjonizm z jednej strony, a z drugiej bezrobocie, ubóstwo oraz słabnące więzi społeczne, powodują, że coraz częściej mówi się roli szkoły w procesie inkluzji społecznej. W treści wystąpienia, a zatem artykułu przygotowanego na podany temat podjęto próbę analizy sytuacji wychowawczej Gimnazjum nr 15 w Toruniu, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodnych form zachowania uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym, a tym samym uczniów zagrożonych ekskluzją. Przykład tej konkretnej szkoły posłużył do próby naświetlenia problemu inkluzji w placówkach ogólnodostępnych.

Szkoła winna odgrywać istotną rolę w procesie inkluzji społecznej poprzez tworzenie warunków kształcenia dostosowanych do potrzeb ucznia. Celem szkoły jest stworzenie takiej placówki edukacyjnej, która w sposób efektywny kształci oraz wychowuje swoich uczniów, udziela im zindywidualizowanego wsparcia bez względu na problemy, z jakimi uczeń się boryka. W treści artykułu zwrócono uwagę na istotę funkcji wychowawczo-opiekuńczej szkoły, która powinna być nieustannie wzmacniana, a także na rolę klimatu szkoły i relacji uczeń – nauczyciel, które to czynniki mogą zdecydowanie wpłynąć na proces inkluzji społecznej młodzieży.

Słowa kluczowe: inkluzja, problemy wychowawcze, uczeń zagrożony niedostosowaniem społecznym, gimnazjum, pomoc psychologiczno-pedagogiczna

WKŁADKA METODYCZNA

Teresa Banas-Kobylarska

Projekt edukacyjny o Unii Europejskiej jako element edukacji europejskiej w szkole ponadpodstawowej

Streszczenie: Celem artykułu jest przedstawienie propozycji metodycznej projektu edukacyjnego o Unii Europejskiej jako elementu edukacji europejskiej w gimnazjum. W pracy przedstawione zostało pojęcie postawy proeuropejskiej, edukacji europejskiej, analiza projektów edukacyjnych w gimnazjum oraz scenariusz projektu edukacyjnego do wykorzystania w gimnazjum. Scenariusz zawiera temat, treści edukacyjne, cele główne i szczegółowe, metodę, formę, czas realizacji, częstotliwość spotkań, formę prezentacji oraz szczegółowy plan działań. Plan ten zawiera zadania dla uczniów, sposób realizacji oraz uwagi jako metodyczne propozycje wraz z załącznikami.

Słowa kluczowe: projekt edukacyjny w gimnazjum, postawa proeuropejska, edukacja europejska, Unia Europejska